

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט אודי הקר

תובעים

1. אלישמע כהן
 2. שמואל ווינדי
- ע"י ב"כ עוה"ד מנשה צ. יאדו

נגד

נתבעים

גדעון לוי
ע"י ב"כ עוה"ד שירה בריק-חיימוביץ'

פסק דין

1

2 תביעה לפיצוי כספי מכוח חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה- 1965 (להלן: "החוק"). עילתה
3 בדברים שאמר הנתבע בתכנית הטלוויזיה של אילה חסון בערוץ 13 נגד "אנשי חומש".
4 הסוגיה המרכזית בה יש להכריע בהליך זה היא, האם התובעים, ראשיה ומנהליה של "ישיבת
5 חומש" זכאים לתבוע פיצוי מכוח החוק, הגם שעסקינן בטענה ללשון הרע נגד ציבור או "חבר
6 בני אדם".

7

רקע ותמצית טענות הצדדים:

8 1. התובע 1 הוא ראש ישיבת חומש שבשומרון והתובע 2 הוא מנהל הישיבה (להלן:
9 "התובעים").

10 2. הנתבע הוא עיתונאי ואיש תקשורת המפרסם טור שבועי בעיתון "הארץ".

11 3. ביום 8.1.22 השתתף הנתבע בתכנית "המטה המרכזי" בהנחיית אילה חסון בערוץ 13 ובה
12 התייחס לדברים שאמר סגן השרה (כתוארו אז) יאיר גולן, אשר כינה את אנשי חומש "תתי
13 אדם".

14 4. בתכנית זו, אמר הנתבע את הדברים הבאים:

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 "הנתבע: אני הייתי כמה פעמים בחומש וראיתי את האנשים, וראיתי איך
 2 הם מתנהגים, וראיתי פלסטיני שאנשי חומש תלו אותו על עץ ושרפו לו את
 3 הרגליים; יש לפחות 20 מקרים מתועדים שיצאו מחומש ולכן לאנשים
 4 האלה מותר לקרוא תתי-אדם.

...

6 אם לא נוח לכם בגרון תתי אדם נקרא להם חלאות אדם
 7 אילה חסון: בוא לא נעשה הכללה.
 8 הנתבע: לא, לא, כל אנשי חומש כולם יושבים... אנשי חומש משתלטים על
 9 אדמה פרטית הם שודדים הם תתי-אדם...
 10 הכללה על כל אנשי חומש כל אנשי חומש משתלטים על אדמה פרטית הם
 11 שודדים הם תתי אדם...
 12 תושבי חומש הם לא ציבור שלם... הם מתיישבי חומש".

13

14

תמצית טענות התובעים

15 5. התובעים טוענים, כי דבריו של הנתבע מהווים לשון הרע, וזאת בשלושה עניינים. האחד:
 16 הטענה בדבר נער פלסטיני שאנשי חומש תלו אותו ושרפו את רגליו (להלן: "האירוע") אינה
 17 נכונה; השני: הטענה כי יש לפחות 20 מקרים מתועדים שיצאו מחומש אינה נכונה;
 18 השלישי: השימוש בביטוי "תתי אדם" כלפי אנשי חומש הוא ביטוי גזעני וחשוך הלקוח
 19 מדברים שאמרו הנאצים על היהודים; עוד טוענים התובעים, כי המשקל הכולל של
 20 האמירות במכלול נסיבות השידור מובילה לתוצאה שלילית נגד אנשי חומש ומעוררת
 21 שנאה וסלידה מהם על יסוד טענות שקריות.

22 6. לטענת התובעים הם מזוהים באופן אישי עם ישיבת חומש והם האחראים על החינוך
 23 בישיבה. הפרסומים הסבו להם נזק שכן הציבור יזהה אותם עם "הקלון שטפל עליהם
 24 הנתבע" והנזק שנגרם הוא עצום, בפרט בשל העיתוי בו התפרסמו הדברים, בו נקלעה
 25 הישיבה "לקלחת של דיון ציבורי נוקב. והכל עם השלכה מעשית על היכולת שלהם להמשיך
 26 ולקיים את הלימודים בחומש...".

27

תמצית טענות הנתבע

28 7. לטענת הנתבע לתובעים לא קמה עילת תביעה מכוח החוק, שכן על פי החוק אין עילת
 29 תביעה בלשון הרע בגין פרסום על חבר בני אדם או על ציבור. מטעם זה, לטענתו, אף היה
 30 צריך לדחות את התביעה על הסף.

בית משפט השלום בבתי ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 8. מוסיף הנתבע כי לתובעים אין עמו יריבות ואין להם עילת תביעה אישית נגדו שכן לא ניתן
2 לזהותם כמושאי דבריו, אשר אינם מתייחסים אליהם באופן אישי.
- 3 9. לגופם של דברים טוען הנתבע, כי דבריו נאמרו במסגרת דיון באולפן תכנית אקטואליה
4 ועסקו בדיון בעל מובהקות פוליטית, ציבורית וחברתית. הבעת דעתו בתכנית מוגנת מכוח
5 זכות היסוד של חופש הביטוי.
- 6 10. בדיון הוא התבקש להביע עמדה ביחס לדבריו של סגן השרה יאיר גולן, שהתייחס לתקריות
7 אלימות שאירעו בחומש והוא התייחס לביטוי בו עשה שימוש מר גולן – "תתי אדם".
8 לטענתו, "יתכן שהתבטאותו של סגן השרה אינה מן המוצלחות מבחינת תקינות פוליטית
9 והטעם הטוב, אולם ניתן להצדיקה, גם אם ניתן היה למצוא חלופה נכונה יותר וצורמת
10 פחות מבחינת רגישות היסטורית" (סעיף 19 לכתב ההגנה).
- 11 11. לטענתו, בנסיבות הריאיון, והדברים שנאמרו ושודרו קודם לדבריו, דבריו בריאיון הם
12 בגדר הבעת דעה לגיטימית.
- 13 12. מוסיף הנתבע כי הוא חוסה תחת הגנת תום הלב שבסעיפים 15(1) - 15(6) לחוק והגנת סעיף
14 13 לחוק. ואף תחת הגנת האמת בפרסום שבסעיף 14 לחוק. לטענתו הוא הפריד בין עובדות
15 לדעה והעובדות שהביא הן אמת.
- 16 13. לטענת הנתבע, התובעים לא הוכיחו כי נגרם להם נזק כלשהוא מהפרסום ומכל מקום
17 שימוש בביטויים הקשורים בשואה אינו שולל את הגנות החוק. עוד טוען הנתבע כי התביעה
18 היא "תביעה פוליטית" שנועדה להגשים את חלומם של התובעים להקים מחדש את
19 ההתיישבות היהודית בחומש.
- 20 14. מטעם התובעים הוגשו תצהיריהם של התובעים (הרב אלישמע הכהן ומר שמואל וונדי, וכן
21 תצהירו של מר דניאל שרמן, תושב חומש, בוגר הישיבה ומי שנכח באירוע בו לטענת הנתבע
22 אנשי חומש תלו נער פלסטיני ושרפו את רגליו. כן ביקשו התובעים לזמן לעדות את מפקד
23 הפלוגה ששירת בגזרה בזמן האירוע ומתן צו למסירת מסמכים מהצבא ביחס לאירוע.
24 מטעם הנתבע הוגשו תצהיר הנתבע, תצהירו של מר אלכס ליבק, צלם שהתלווה לנתבע
25 בעת ביקור אצל הנער הפלסטיני ותצהירו של עבד אל כרים סעדי "חוקר שטח" בארגון
26 "בצלם" אשר ערך דו"ח בקשר לאירוע ואשר אף תרגם לנתבע את דבריו של הנער בעת
27 הביקור.
- 28 15. בעקבות צו שניתן על ידי הגישו התובעים את יומן המבצעים הצה"לי הנוגע לאירוע וכן
29 התרתי לזמן לעדות את מפקד הפלוגה (החלטתי מיום 8.11.22) הגם שהבהרתי כי ספק עם

בית משפט השלום בבתי ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 עדותו תתרום באופן מהותי לתיק. בסופו של יום עדותו לא נשמעה. לאחר שנחקרו העדים
2 והוגשו סיכומי הצדדים, בשל התיק להכרעה.

3 דיון והכרעה:

4 16. אקדים ואתנצל על העיכוב במתן פסק הדין, אשר נגרם, בין היתר, בשל שהותי בשירות
5 מילואים במהלך חלק מהתקופה שלאחר הדיון האחרון בתיק והגשת סיכומי הצדדים.

6 17. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים והראיות שהוצגו בתיק, הגעתי למסקנה כי דין התביעה
7 להידחות. להלן יפורטו הטעמים לכך.

8 18. אציין כבר עתה, כי הסיבה בגינה מצאתי לדחות התביעה היא שמצאתי כי עסקינן בטענות
9 ללשון הרע נגד ציבור או חבר בני אדם שלא ניתן ליחסה לתובעים או לאדם אחר באופן
10 ספציפי, וכי לא מצאתי שהצופה הסביר יסבור שהנתבע ייחס למי מהתובעים את
11 הפרסומים. עם זאת מצאתי להידרש בקצרה לטענות הצדדים, שעה שלא מצאתי כי הנתבע
12 הוכיח שפרסומיו היו אמת או כי הוא חוסה תחת הגנות החוק.

13 19. אנמק מבלי להרחיב בטענות המהוות הרחבת חזית, טענות שנזנחו בסיכומי הצדדים או
14 טענות שאינן נדרשות לצורך ההכרעה בהליך.

15 20. מובן, כי בפסק דין זה אדרש אך לטענות משפטיות ועובדתיות הנוגעות להליך זה, בעילת
16 לשון הרע הקשורה לעובדות הנתענות בכתב התביעה, ואתעלם מטענות הנוגעות למקרים
17 נטענים אחרים או לטענות בעלות גוון פוליטי שנטענו על ידי הצדדים (הגם שדומה כי
18 הצדדים השתדלו אף הם להיות ענייניים ולא הרחיבו בטענות מסוג זה).

19 דברי הנתבע מהווים פרסום לשון הרע כהגדרת החוק

20 21. ב-ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' לוני הרציקוביץ, פ"ד נח(3) 558 (2004) התווה בית
21 המשפט העליון את האופן בו נערכת בחינת תביעה מכוח חוק איסור לשון הרע:

22 "ניתוח ביטוי במסגרת עוולת לשון הרע נעשה בארבעה שלבים: בשלב
23 הראשון, יש לשלוף מתוך הביטוי את המשמעות העולה ממנו לפי אמות
24 המידה המקובלות על האדם הסביר, כלומר יש לפרש את הביטוי באופן
25 אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת (שנהר [39],
26 בעמ' 109). בשלב השני, יש לברר, בהתאם לתכלית החוק לאיזונים
27 חוקתיים, אם מדובר בביטוי אשר החוק מטיל חבות בגינו, בהתאם לסעיפים
28 1 ו-2 לחוק.. בשלב השלישי בהנחה שעברנו את המשוכה השנייה, יש לברר

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 **אם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13-15 לחוק. השלב**
2 **האחרון הוא שלב הפיצויים. ודוק: 'האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב**
3 **ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות**
4 **(בנזיקין ובפלילים) בגין לשון הרע והן על קביעת הסעדים הננקטים כאשר**
5 **מתגבשת האחריות, (פרשת אמר [1] בעמ' 520). כך האיזון שולט על קביעת**
6 **הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות**
7 **בחוק ועל סוגיית הפיצויים".**
- 8 22. סעיפים 1 ו-2 לחוק איסור לשון הרע מגדירים את המונחים "לשון הרע" ו "פרסום". אין
9 חולק כי דבריו של הנתבע התפרסמו בתכנית טלוויזיה וכווננו לציבור ודומה כי הצדדים
10 אינם חלוקים על כך שהדברים נכללים תחת הגרת "פרסום" שבחוק. על כן, יש לבחון האם
11 הפרסום מהווה לשון הרע והאם הוא מקים לתובעים עילת תביעה.
- 12 23. השאלה אם פרסום מהווה לשון הרע היא שאלה פרשנית שבחינתה אובייקטיבית, קרי
13 כיצד מפרש האדם הסביר את האמור בפרסום. לצורך כך אין חשיבות לשאלה האם
14 הפרסום מתפרש כפוגע בעיני הנפגע או האם המפרסם התכוון לפגוע בנפגע (ע"א (מחוזי
15 ת"א) 29415-06-12 הוצאת עיתון הארץ נ' עווד קאשי, מיום 22.1.14).
- 16 24. בענייננו הפרסום עוסק במעשים חמורים שדומה כי לא יכולה להיות מחלוקת שלו היה
17 נטען כי נעשו על ידי אדם מסוים היה בכך לפגוע באותו אדם, לבזותו ולהשפילו בעיני
18 הבריות, כלשון סעיף 1 לחוק על תתי סעיפיו. גם אם הביטוי "תתי אדם" הוא "רק" אינו
19 ראוי אך אינו מהווה "לשון הרע" (כפי שלא כל קללה מהווה לשון הרע) הרי שהטענה לפיה
20 אדם תלה פלסטיני ושרף את רגליו היא בוודאי טענה חמורה שיש בה לבזות ולפגוע במי
21 שעשה כן, בעיני האדם הסביר. כך גם הטענה על 20 מעשים בלתי חוקיים שנעשו על ידי
22 אותו אדם.
- 23 25. אולם, בענייננו הנתבע לא טען כי המעשים האמורים נעשו על ידי אדם מסוים והוא לא
24 ייחס את המעשים לתובעים, אלא ל"אנשי חומש". האם בנסיבות אלו קמה לתובעים עילת
25 תביעה?

26

27

פרסום נגד ציבור או "חבר בני אדם":

28

26. סעיף 1 לחוק קובע כדלקמן:

29

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול–

בית משפט השלום בבת ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג
2 מצדם;
3 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
4 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת,
5 בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
6 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו
7 המינית או מוגבלותו;
8 בסעיף זה –
9 "אדם" – יחיד או תאגיד."
- 10 27. סעיף 4 לחוק קובע, כי:
- 11 "לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה
12 כדין לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או
13 לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי
14 היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו".
- 15 28. מכאן, שעה שעסקינן בלשון הרע על "חבר בני אדם או על ציבור, שאינם תאגיד" אין בה
16 עילת תביעה.
- 17 29. עם זאת, אין משמעות הדבר כי כל לשון הרע הנאמרת על יותר מאדם אחד לא יכולה
18 להקים עילת תביעה, והפסיקה הכירה בכך שיתכנו מקרים בהם לשון הרע הנאמרת על
19 חבר בני אדם תקים עילת תביעה, אולם לשם כך על התובע להוכיח כי הדברים מתייחסים
20 אליו באופן אישי.
- 21 30. וכך נפסק בע"א 8345/08 עו"ד עופר בן נתן ואח' נ' מוחמד בכרי ("עניין ג'נין ג'נין")
22 (27.7.11) פסקה 32 לפסק הדין):
- 23 "שילוב הוראות סעיפים 1 ו-3 לחוק מלמד על אימוץ אחד מן התנאים
24 להוכחת קיומה של עילת תביעה בגין פרסום לשון הרע על פי המשפט
25 המקובל, ולפיו על מנת שתקום עילה לנקיטת הליך בגין הוצאת לשון
26 הרע יש להראות כי זו התייחסה ליחיד או ליחידים מסוימים וכאשר
27 ההליך ננקט על ידי הנפגע עליו להראות כי הדברים מתייחסים אליו.
28 אמנם, אין הוראה מפורשת בעניין זה אך זו נלמדת מסעיף 1 לחוק אשר
29 קובע כי מושא הדברים חייב להיות "אדם" ומסעיף 3 לחוק המרחיב
30 את המצע על בסיסו ניתן לקשור בין האדם לפרסום לנסיבות חיצוניות
31 או לשילוב של הנסיבות החיצוניות עם הדברים עצמם [ראו: שנהר,

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 בעמ' 123; גנאים, קרמניצר ושנור, בעמ' 164-165 ו-233-234; ע"א
2 68/56 רבינוביץ נ' מירלין, פ"ד יא (2) 1224, 1226 (1957)."

4 וכן (פסקאות 33 ו 35 לפסק הדין):

5 "ודוק: אף אם שורשיו של כלל זה נעוצים במסורת המשפט המקובל,
6 לכלל זה הצדקה אף במישור התכליתי. דרישת הזיהוי מהווה איזון בין
7 הזכות לשם טוב לחופש הביטוי. השם הטוב הוא נכסו של הפרט, הוא
8 כבודו והוא מעמדו בחברה. ככל שנאמרים דברים או מתפרסמים דברים
9 ברבים אך האדם הסביר לא קושר בין דברים אלו לבין הפרט הספציפי
10 - אין פגיעה בשם הטוב של הפרט. באותם המקרים, בהעדר פגיעה
11 בשם הטוב של הפרט, אין כל מקום להגביל את חופש הביטוי בשם
12 ההגנה על הזכות לשם טוב.

13 הבחינה המהותית של זיהוי הפרט מתיישבת היטב עם אופייה של
14 הזכות לשם טוב. זכות זו נוגעת להערכת האדם על ידי סביבתו הקרובה
15 והרחוקה. היא אינה מגינה על רגשותיו של הפרט לכשעצמן. משכך,
16 מתחייבת המסקנה כי בכל מקרה ומקרה יש לבחון האם הערכת
17 הסביבה כלפי הפרט עלולה הייתה להשתנות כתוצאה מן הפרסום. ככל
18 שהדברים נוגעים לדרישת הזיהוי, מתבטא הדבר בבחינה, על פי מדד
19 אובייקטיבי, האם האדם הסביר היה קושר בין הדברים לבין הפרט
20 ומזהה אותם כמי שהתייחסו אליו. בהעדר זיהוי של הפרט וייחוס
21 הדברים אליו - לא עלולה להיגרם פגיעה בשמו הטוב אף אם הוא עצמו
22 חש שרגשותיו נפגעו."

23 31. מכאן שעל התובעים להוכיח שהאדם הסביר שנחשף לפרסום היה מייחס את הפרסום
24 אליהם. בחינה זו נעשית במדד אובייקטיבי ואין נפקות לשאלה האם התובעים נפגעו
25 מהפרסום אם לאו.

26 32. אדגיש, כי אין משמעות הדבר שלעולם לא יתכן מקרה בו פרסום על חבר בני אדם ייחשב
27 ללשון הרע, אלא שיש להראות שהגם שהפרסום היה על חבר בני אדם האדם הסביר היה
28 מייחס אותו לאדם מסוים או אנשים מסוימים. בית המשפט שם (בעניין ג'נין ג'נין) אף
29 הביא דוגמאות לכך (פיסקה 34 לפסק הדין) כגון מקרה בו מתייחסים לקבוצה תוך הוספת
30 רשימת כל חברי הקבוצה או הצבעה על אחד מתוך הקבוצה (וראו גם ע"א 698/77 ועד עדת
31 הספרדים בירושלים אגודה עותומנית רשומה נ' ארנון, פ"ד לב(2) 183 (1978) ("עניין ועד

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 ,עדת הספרדים" המובא שם וכן ע"פ 37/50 שטרנהל נ' היועץ המשפטי לממשלת ישראל,
2 פ"ד ו(1) 119, 124 (1952) ("עניין שטרנהל").
- 3 33. בענייננו לא מצאתי כי ניתן ללמוד מהפרסום שהדברים שאמר הנתבע מתייחסים לתובעים
4 באופן אישי, הצופה הסביר לא ייחס לתובעים את תליית הנער הפלסטיני ושריפת רגליו
5 (סיפור, שכמוצוין להלן, לא הוכח כי אירע ושמעלה תהיות לא מבוטלות). ברור לכל מי
6 שנחשף לפרסום, כי לא כל "אנשי חומש" היו שותפים לאירוע ולא ניתן לייחס את הפרסום
7 לתובעים.
- 8 34. אינני מקבל את טענת התובעים, כי מי ששמע את דברי הנתבע יכול היה לשייכם לתובעים.
9 לא הובאה כל ראיה לטענה זו והיא אף אינה עולה מהדברים. גם הטענה לפיה השומע
10 הסביר היה יכול לחפש ב"גוגל" ולגלות שהתובעים הם ראשיה ומנהליה של ישיבת חומש
11 וכי בחומש לומדים כ- 50 תלמידים אינה יכולה להתקבל. לא רק שלשם כך יש לחפש
12 "בגוגל", אלא שחיפוש ב"גוגל" גם היה מלמד, כטענת התובעים, כי האירוע מיוחס רק
13 לארבעה תלמידי הישיבה וממילא הוא לא מיוחס למי מהתובעים באופן אישי (וראו לעניין
14 זה סעיף 7 לסיכומי התובעים).
- 15 35. אשר לטענה, כי הפרסום על אנשי חומש כולל את כל תושבי חומש וכל תלמידי הישיבה וכי
16 על כן הוא מקים עילה לכל אחד מהם. גם טענה זו נידונה על ידי בית המשפט העליון בעניין
17 גינין ג'נין ובעניין עדת הספרדים (שהובא לעיל):
- 18 "ההכרעה בשאלה האם לשון הרע כלפי קבוצה מתייחסת לכלל
19 היחידים הנמנים עליה תעשה על פי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה.
20 כשם שלא ניתן לקבוע באופן קטגורי כי מילה מסוימת מהווה לשון
21 הרע, כך לא ניתן לקבוע באופן קטגורי כי בהתקיים נסיבה זו או נסיבה
22 אחרת יסבור האדם הסביר כי דברים שפורסמו, המהווים לשון הרע
23 כלפי קבוצה, מתייחסים למעשה לכל אחד מחברי הקבוצה. במסגרת
24 בחינה זו חייב בית המשפט להבחין הבחן היטב בין זיהוי הדברים עם
25 השם הטוב של הקבוצה לבין זיהוי הדברים עם השם הטוב של הפרט
26 הנמנה על הקבוצה. לא בכל מקרה בו ייאמרו דברים על הקבוצה, יקשור
27 האדם הסביר את הדברים לפרט כך שעלולה להיגרם פגיעה לשמו
28 הטוב....
- 29 הגם שהכרעה זו צריך שתיעשה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה
30 ומקרה. סבורני שניתן להגדיר מספר מבחני עזר. בהגדרת מבחני עזר
31 אלו, כמו גם ביישומם על נסיבות המקרה הקונקרטי, יש לתת את
32 הדעת לתכליות החוק. בסופו של יום, דרישת הזיהוי, המתווספת

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 לדרישה כי האדם הסביר יסבור כי דברים שפורסמו עלולים לבזות או
 2 להשפיל את מושא הפרסום, נועדה לקבוע את גבול ההגנה על השם
 3 הטוב. מצידו השני של גבול זה ניצב חופש הביטוי. על כן יש להקפיד
 4 כי בהפעלת המבחן האובייקטיבי לא תינקט גישה מרחיבה מדי אשר
 5 תפגע ללא הצדקה בחופש הביטוי. יש לתת את הדעת ל"אפקט המצנן"
 6 של הכרה נרחבת מידי בתביעות של פרטים הנוגעת לדברים שנאמרו
 7 על קבוצה שהם נמנים עליה על חופש הביטוי, במיוחד נוכח העובדה כי
 8 פעמים רבות דברים הנאמרים על קבוצה אינם אלא ביקורת או הבעת
 9 דעה על תופעה חברתית או על עניין ציבורי. אשר על כן, ספקות באשר
 10 למידה בה יזוהה הפרט עם הפרסום יטו את הכף לטובת שמירה על
 11 חופש הביטוי".

12 36. מבחני העזר שפירט בית המשפט שם לעניין ההכרעה בטענה זו, לפיה יש לייחס דברים
 13 שנאמרו על קבוצה לכל אחד מהחברים בה (להבדיל מייחוס הדברים לאנשים ספציפיים
 14 מתוך הקבוצה) צוינו כבר בעניין שטרנהל ועניין ועד עדת הספרדים (לעיל): **"גודל הקבוצה**
 15 **הנפגעת; המידה בה ניתן לזהות את חבריה; את מידת הכלליות של הדברים העולבים**
 16 **ומידת ההגזמה שבהם; ואת ניסוחם של הדברים".**

17 37. בענייננו גודלה של הקבוצה והעובדה שברי כי לא כל חברי הקבוצה היו שותפים למעשים
 18 שפורסמו (תליות הנער ושריפת רגליו) ואף לא יכלו להיות שותפים להם מהווה שיקול
 19 מרכזי לכך שלא ניתן לייחס את הדברים שאמר הנתבע לתובעים. כך גם לגבי כלליות
 20 הדברים וניסוחם (גם ככל שהם נוגעים ל- 20 האירועים ולכינוי אנשי חומש "תתי אדם")
 21 מהם ניתן ללמוד כי אין כאן ייחוס ספציפי לאדם מסוים, אלא אמירה כללית (גם אם לא
 22 ראויה) על ציבור שמהדברים אף ניתן ללמוד שעיקר הטענה נגדם, היא הבעת עמדה
 23 וביקורת על כי הם מתגוררים על אדמות פרטיות בחומש.

24 38. מהפרסום אף לא ניתן ללמוד כי המעשים מיוחסים לתלמידי ישיבת חומש או ראשיה ולא
 25 לאנשי היישוב חומש. הנתבע אף ציין בשידור כי **"תושבי חומש הם לא ציבור שלם... הם**
 26 **מתיישבי חומש"** היינו ניתן ללמוד דווקא שהכוונה למתיישבים ולא לתלמידי הישיבה.
 27 אני ער לכך שלאחר פינוי חומש מרבית אנשי חומש הם תלמידי הישיבה, אולם עניין זה לא
 28 הוכח ודומה כי מתגוררים בחומש גם אנשים שאינם תלמידי הישיבה – כך העד מטעם
 29 התובעים (מר שרמן) וכך אף עולה מדברי התובע 2 בחקירתו (**"חומש זה ישוב, גרים שם**
 30 **אנשים"**).

31 39. בנסיבות אלו לא מצאתי שניתן לייחס את הפרסום לתובעים ועל כן דין התביעה להידחות.
 32 אציין לעניין זה, כי תביעה שעסקה בסוגיה זו, שגם אותה הגישו התובעים כאן, נידונה זה

בית משפט השלום בבתי ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 מכבר על ידי בית משפט השלום בירושלים (ת"א 37569-01-22 אלישמע כהן ושמואל וינדי
2 נ' פריי (3.7.23)). גם שם פסק בית המשפט כי יש לדחות התביעה מטעם זה ממש.
- 3 40. על אף שדי באמור כדי למצות ההכרעה בהליך, מצאתי להתייחס בקצרה למספר טענות
4 נוספות שנטענו על ידי הצדדים. שכן אין באמור כדי ללמד שהפרסום היה ראוי או נכון
5 ודומה כי הנתבע עצמו אינו סבור כך, ועל כך בקצרה להלן.
- 6 **התייחסות קצרה לטענות הצדדים בדבר הגנת האמת בפרסום:**
- 7 41. הגנת אמת בפרסום קבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע שקובע כי:
8 **"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם**
9 **היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא**
10 **הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".**
- 11 42. לצורך הוכחת קיומה של הגנה זו יש להוכיח שני יסודות מצטברים: האחד - שתוכן
12 הפרסום היה אמת; והשני - קיומו של עניין ציבורי בפרסום. ההכרעה בסוגיות אלו תעשה
13 על בסיס מבחן אובייקטיבי (אורי שנהר, דיני לשון הרע (1997) עמ' 216) והנטל להוכחת
14 קיומם של יסודות אלה מוטל על הנתבע הטוען לתחולת ההגנה.
- 15 43. להוכחת היסוד הראשון בדבר אמיתות הפרסום, על הנתבע להראות התאמה בין תוכן
16 הפרסום ובין המציאות האובייקטיבית, כפי שהוכחה בראיות במהלך המשפט [שנהר, 217].
- 17 44. בענייננו הנתבע לא עמד בנטל ההוכחה להוכיח את הטענה בדבר האירוע בו לטענתו נער
18 פלסטיני נתלה ורגליו נשרפו. דומה כי גם הנתבע זנח טענה זו בסיכומיו (ועל כן לא ארחיב
19 בה). כך בסעיף 48 לסיכומיו טוען הנתבע, כי "הוכחה תקרית חמורה שנוגעת לנער בן 15
20 שמצא במנוסה במרדף ע"י קבוצה רכובה ברכב, שהוכנס ללא סמכות לרכב מחוץ
21 ליישוב...". היינו – גם לשיטת הנתבע הוכח מעשה חמור הכולל עיכוב או מעצר, כפיתה
22 קשירת עיני הנער ועוד, אך גם לשיטה זו לא הוכח שהנער נתלה על עץ ורגליו נשרפו.
- 23 45. הנתבע אמר בפרסומו, כי "ראיתי פלסטיני שאנשי חומש תלו אותו על עץ ושרפו לו את
24 הרגליים". בפועל התברר כי הנתבע לא ראה את האירוע (כפי שניתן היה לסבור) אלא אך
25 שוחח עם הנער הפלשתיני. מהראיות בתיק לא הוכח כי האירוע התרחש כמתואר. אציין,
26 כי אני ער לכך שבמהלך התכנית ציין התובע כי הוא פגש בנער, אך אין בכך לשלול את
27 העובדה שניתן להסיק מדבריו שהוא יודע כי האירוע התקיים ושהוא לא רק נסמך על דברי
28 הנער.

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 46. לא מצאתי להרחיב ולהידרש לעדויות הצדדים לעניין זה, די אם אציין, כי הנער לא הובא
2 לעדות, מבלי שניתן טעם מספק לכך. הטענה בדבר נזק נפשי שהיה עלול להיגרם לו מהדיון
3 נטענה בעלמא ולא נתמכה בחוות דעת. העדים מטעם הנתבע (לרבות הנתבע עצמו) העידו
4 עדות שמיעה, על שסיפר להם הנער. טענות הנתבע בדבר תיאור האירוע על ידי מר שרמן
5 ובדבר חוקיות התנהלותו והתנהלות אחרים אינם מעניינה של תביעה זו, שכן גם אם אלו
6 עצרו (או עיכבו) את הצעיר שלא כדין וגם אם יש במעשיהם לעורר קושי וחשד לפלילים
7 (ראו לעניין זה גם סעיף 1.11 לסיכומי התובעים), הפרסום לא עסק בכך. מובן כי אין בכך
8 ללמד שהתנהלות זו תקינה או ראויה, אולם היא לא נוגעת בתיאור האירוע כפי שתואר
9 בפרסום.

10 47. אוסיף, כי הראיות שהוצגו בתיק אינן תומכות בגרסת הנתבע כפי שתוארה בפרסומו.
11 המסמכים הרפואיים (שאינם מוכיחים כוויה ברגליו של הנער) התמונה בגייפ הצבאי ויומן
12 המבצעים הצה"לי אינם תומכים בתיאור האירוע כפי שסופר על ידי הנתבע.

13 48. אציין כי גם הטענה על 20 אירועים לא הוכחה כנדרש ולא הובהר מספרם המדויק של
14 האירועים (גם אם היו אירועים בעבר), אולם דומה כי שני הצדדים לא הרחיבו בעניין זה.

15 49. בנסיבות אלו לא מצאתי כי הנתבע עמד בנטל המוטל עליו להוכיח "אמת דיברתי" והראיות
16 בתיק תומכות יותר בטענת התובעים כי האירוע כפי שתואר על ידי הנתבע לא התרחש.

17 50. למעלה מן הצורך אציין, כי לו היה מוכח שהאירוע אכן התרחש כטענת הנתבע (טענה אותה
18 לא קיבלתי) אני סבור כי פרסום אירוע שכזה מהווה עניין ציבורי והיה חוסה תחת הגנת
19 החוק.

20 51. אולם, משקבעתי כי לא הוכח שהאירוע אירע כמתואר ומשמצאתי כי סביר יותר שהאירוע
21 לא אירע כפי שתיאר הנתבע, אני קובע כי לא חלה על הפרסום הגנת האמת בפרסום
22 בהתאם לסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

23 **הגנת תום הלב:**

24 52. משקבעתי כי לא הוכחה הטענה כי הפרסום היה אמת, ממילא אין לקבל את טענת הנתבע
25 שהוא חוסה תחת הגנת תום הלב שבסעיף 15 לחוק.

26 53. סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע קובע כי תקום הגנה לנתבע מקום שעשה את הפרסום בתום
27 לב באחת הנסיבות המנויות בסעיף. סעיף 16 לחוק מגדיר את נטלי ההוכחה. סעי' 16(א)
28 לחוק קובע כי פרסום באחת הנסיבות המנויות בסעיף 15, שלא חרג מתחום הסביר

בית משפט השלום בבית ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

- 1 בנסיבות העניין, מקים חזקה בדבר תום לב. עם זאת, סעיף 16(ב) קובע חזקה הפוכה אם
2 מתקיימת בפרסום אחת מהנסיבות המנויות בסעיפי המשנה שלו.
- 3 54. משמצאתי כי הפרסום אינו אמת, הרי שגם אם הנתבע סבר שהוא אמת הרי שעל פי סעיף
4 16(ב)(2) מקום בו הפרסום אינו אמת והמפרסם "לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים
5 להיווכח אם אמת הוא אם לא" קמה חזקה שהפרסום לא פורסם בתום לב.
- 6 55. דומה כי הנתבע הסתמך אך על פגישתו עם הנער הפלסטיני, מבלי שפנה לקבל את תגובת
7 מי מאנשי חומש ואף לא את תגובת צה"ל. בפרסום זה (בניגוד לכתבה שפרסם בעבר)
8 הנתבע לא ציין כי עסקינן בטענה של הנער או כי קיים חשד למעשה החמור, אלא אמר כי
9 הוא ראה שכך היה.
- 10 56. לאור זאת, הרי שלא מצאתי כי הנתבע זכאי לחסות תחת הגנת תום הלב.
- 11 57. אוסיף לעניין זה, כי אין המדובר בתחקיר עיתונאי אותו פרסם הנתבע שהוא גם עיתונאי
12 ידוע, אלא על הדברים שאמר בראיון טלוויזיוני.
- 13 58. התובעים הדגישו בסיכומיהם, כי תביעתם אינה עוסקת בתחקיר העיתונאי שפרסם הנתבע
14 בעניין האירוע בעבר, ואף לא בדו"ח "בצלם" שנערך על ידי מר סעדי בעניין זה, אלא
15 באמירה החד משמעית של הנתבע כי האירוע אכן אירע. על כן לטענתם טענות בדבר תום
16 לב בפרסום תחקיר עיתונאי אינן יכולות להתקבל.
- 17 59. אני מקבל את טענת התובעים לעניין זה. בדברי הנתבע בתכנית הוא אף לא הפנה לדוח
18 "בצלם" או לכתבה שפרסם. אוסיף, כי הממצאים שנטען כי צוינו שם אף הם מעלים
19 תמיחות – הן לעניין התאמתם למסמכים הרפואיים (שאינם מלמדים על כוויות ועל
20 המתואר בכתבה) הן לעניין התאמתם לתמונת הנער כשהוא בגיפ הצבאי (שאינה מתאימה
21 לנטען בדבר מצבו) והן לעניין יומן המבצעים (שאף הוא אינו תואם לנטען) לא מצאתי
22 להכריע בעניינים אלו, שכן אלו לא התבררו כל צרכם בהליך זה. עם זאת יש בהם לתמוך
23 במסקנתי כי הנתבע לא הוכיח "אמת בפרסום" בענייננו.
- 24 60. עוד יש לקחת בחשבון, כי לאחר התכנית (ואף לאחר הגשת התביעה) הנתבע לא פרסם
25 הבהרה או תיקון ביחס לדברים שנאמרו וגם בכך יש להשפיע על סוגיית תום הלב.
- 26 61. לסיום אדרש לטענות התובעים בדבר השימוש במילים "תת – אדם". הגם שעסקינן בביטוי
27 לא ראוי ובעל קונוטציות לשואה ולכינוי בו כינו הנאצים את היהודים, אינני סבור
28 שהשימוש בביטוי כשלעצמו הוא בבחינת לשון הרע המקים עילת תביעה. אינני סבור שמי
29 מהצופים סבר שהנתבע מתכוון להשוות את אנשי חומש לנאצים (הגם שהביטוי נאמר על
30 היהודים) ואני סבור שהצופה הסביר לא ראה בכך אלא ביטוי פרובוקטיבי (גם אם לא ראוי)

בית משפט השלום בבת ים

ת"א 38128-01-22 כהן ואח' נ' לוי

תיק חיצוני:

1 ביחס לכך שאנשי חומש, לטענת הנתבע, התיישבו על אדמות פרטיות של פלשתינאים.
2 בנסיבות הפרסום, אני סבור שיש להיזהר מלעשות שימוש בעילת תביעה זו ויש לקחת
3 בחשבון את האפקט המצנן ואת חופש הביטוי במובנו הרחב, החל גם על ביטויים שאינם
4 נעימים לאוזן השומע.

5 62. מכל מקום, לא כל קללה או ביטוי לא ראוי (לא כל שכן כלפי ציבור) מהווה לשון הרע
6 המקימה זכות תביעה ואינני סבור שיש לעודד הצפה של בתי המשפט בתביעות בעניינים אלו,
7 שיש בהם, כאמור, אף פגיעה בחופש הביטוי.

8 63. בין כך ובין כך לא מצאתי כי ניתן לייחס את הדברים למי מהתובעים (כאמור לעיל) ועל כן
9 ממילא אין לקבל את התביעה גם בשל כך.

10 **סוף דבר:**

11 64. סיכומי של דבר- לאור האמור לעיל, התביעה נדחית במלואה.

12 65. לעניין ההוצאות- ככלל, משנדחתה התביעה יש לפסוק הוצאות נגד התובעים ולטובת
13 הנתבע, שזכה בהליך. אולם, בנסיבות העניין ומשמצאתי כשלים בפרסום שפורסם על ידי
14 הנתבע, לא מצאתי לפסוק הוצאות.

15 66. לפיכך: התביעה נדחית ללא צו להוצאות.

16

17 המזכירות תסגור את התיק.

18

19 ניתן היום, כ"ח סיוון תשפ"ד, 04 יולי 2024, בהעדר הצדדים.

20

אודי הקר, שופט

21
22